

Suomalaiset elintarvikeyritykset kehittävät toimintaansa ja tuotantoprosessejaan

2.5.2024

Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset ja alan kehityssuunnat heijastuvat yritysten toimintaan ja päätöksentekoon. Yritysten on vastattava toimintaympäristön muutoksiin säilyttääkseen kilpailukykynsä ja pysyäkseen elinvoimaisina. Tässä artikkelissa esitetään, millaisia muutoksia suomalaiset elintarvikealan yritykset ovat tehneet toiminnassaan viimeisen kolmen vuoden aikana. Tulokset perustuvat Seinäjoen ammattikorkeakoulun marraskuun 2023 – helmikuun 2024 aikana toteuttamaan sähköiseen kyselyyn. Kyselyssä tarkastellut asiat ovat keskeisiä yritysten kasvun ja menestymisen kannalta. Kysely tehtiin osana FoodCap-hanketta (Junkkari & Viljamaa, 2023) suomalaisille elintarvikkeita ja juomia valmistaville yrityksille. Kyselyyn vastasi 201 elintarvikealan yritystä. Vastausmäärä vaihteli hieman kysymyksittäin, sillä kaikki yritykset eivät vastanneet jokaiseen kysymykseen.

Toimintaa järkevöitetty karsimalla turhia toimintoja

Kyselystä selvisi, että lähes 70 % vastaajayrityksistä koki toimintansa periaatteena olleen jatkuva parantaminen (ka.=5,1). Lisäksi noin 50 % yrityksistä oli järkevöittänyt toimintaansa turhaa karsimalla (ka.=4,2) ja kehittänyt tuotantoprosessejaan (ka.=4,1). Vastausten mukaan tuotantokapasiteetin investoinnit (ka.=3,4), tuotteiden jalostusasteen lisääminen (ka.=2,8) ja alihankkijoiden käyttäminen (ka.=2,1) oli kyselyyn vastanneissa yrityksissä suhteellisen vähäistä. Myöskään työvoiman rekrytointia (ka.=2,8) ja yritysostoja

(ka.=1,4) ei juurikaan ollut tehty. Enemmistö vastaajista myös totesi, ettei uusien jakelukanavien käyttöönotto (ka.=3,1) kuvastanut heidän viimeaikaisia toimintojaan (Taulukko 1).

Taulukko 1. Suomalaisten elintarvikeyritysten yritystoimintaansa tekemät muutokset viimeisen kolmen vuoden aikana. Jokaisella rivillä kolme korkeinta suhteellista osuutta on merkitty värillisellä taustalla. Vaihtoehdot järjestetty positiivisten vaikutusten (1–3) summan mukaan. FoodCap-aineisto.

Miten hyvin väittämät kuvaavat yritystoimintanne muutosta viimeisen kolmen vuoden aikana?		1=ei kuvaa lainkaan	2	3	4	5	6	7=kuvaa erittäin hyvin	Keski-arvo
Toimintamme periaatteena on ollut jatkuva parantaminen	n=199	4 %	4 %	8 %	17 %	**26 %**	**21 %**	**22 %**	**5,1**
Olemme järkevöittäneet toimintaa karsimalla turhaa	n=197	11 %	8 %	**12 %**	**23 %**	**25 %**	11 %	10 %	**4,2**
Olemme kehittäneet tuotantoprosesseja	n=199	**15 %**	11 %	14 %	14 %	**20 %**	**15 %**	12 %	**4,1**
Olemme kehittäneet yhteistyöverkostoja / kumppanuuksia	n=198	**16 %**	12 %	**14 %**	**14 %**	**23 %**	13 %	8 %	**3,9**
Olemme yhtenäistäneet toimintatapojamme	n=196	**15 %**	9 %	13 %	**29 %**	**17 %**	12 %	5 %	**3,8**
Olemme lisänneet tuotantokapasiteettia investoinneilla (esim. uusi teknologia, uudet koneet)	n=197	**29 %**	**15 %**	**14 %**	9 %	9 %	10 %	**14 %**	**3,4**
Olemme ottaneet käyttöön uuden jakelukanavan	n=197	**33 %**	**16 %**	**13 %**	12 %	10 %	9 %	8 %	**3,1**
Olemme nostaneet tuotteen jalostusastetta	n=197	**37 %**	**16 %**	**15 %**	10 %	11 %	9 %	3 %	**2,8**
Olemme rekrytoineet lisää työvoimaa	n=195	**44 %**	**13 %**	9 %	**11 %**	**11 %**	9 %	4 %	**2,8**
Olemme ulkoistaneet töitä / toimintoja	n=198	**56 %**	**18 %**	**8 %**	**7 %**	**7 %**	4 %	1 %	**2,1**
Olemme tehneet yritys- / liiketoimintaostoja	n=197	**87 %**	**4 %**	**3 %**	**3 %**	1 %	2 %	1 %	**1,4**

Epävarma maailmantilanne heijastuu tutkimustuloksiin?

Kyselyssä vastaajia pyydettiin reflektoimaan toimintaansa menneeseen kolmeen vuoteen, siis vuosiin 2020–2023. Näiden vuosien aikana maailmassa elettiin COVID-19-koronaviruspandemia ja Venäjä hyökkäsi Ukrainaan (Eurooppalainen rokotustietojärjestelmä, i.a.; Ulkoministeriö, i.a.). On hyvin todennäköistä, että näiden tapahtumien luoma epävarmuuden ilmapiiri ja taloudelliset haasteet ovat ohjanneet yrityksiä varovaisuuteen erityisesti suurempien hankkeiden ja pitkäaikaisten investointien sekä rekrytointien osalta. Toimintaympäristön haasteista huolimatta yritykset ovat kuitenkin pyrkineet muuttamaan ja sopeuttamaan toimintansa siten, että selviävät muuttuvassa maailmantilanteessa.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että suomalaiset elintarvikealan yritykset haluavat kehittää toimintaansa haastavassakin tilanteessa ja pyrkivät löytämään uusia tapoja toimintaansa tehostamiseen. Tutkimuksen päälöydökset ovat hyvin linjassa Maa- ja metsätalousministeriön vuonna 2020 teettämän ”Elintarvikealan pk-yritysten toimintaympäristö 2020” -raportin kanssa (Vaara ym., 2020).

Terhi Junkkari
yliopettaja
SeAMK

Marja Katajavirta
asiantuntija, TKI

SeAMK

Margit Närvä
yliopettaja
SeAMK

Anmari Viljamaa
tutkijayliopettaja
SeAMK

Sanna Joensuu-Salo
tutkijayliopettaja
SeAMK

Sarjassa aiemmin ilmestynyt:

https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/verkkolehti/kyselytutkimus-vaatii-vastaajia-elintarvikeala-vastasi-kutsuun/https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/verkkolehti/elintarvikealan-yritysten-vienti-ja-kiinnostus-vientiin/https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/verkkolehti/suomalaiset-elintarvikealan-yritykset-tavoittelevat-kasvua-kehittamalla-omaa-toimintaansa-ja-kumppanuuksia/

Lähteet

Eurooppalainen rokotustietojärjestelmä (i.a.). *COVID-19*. https://vaccination-info.europa.eu/fi/covid-19-0

Junkkari, T., & Viljamaa, A. (27.1.2023). *Ruoka-alan pienet kasvun polulle*. SeAMK verkkolehti. https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/kestavat-ruokaratkaisut/ruoka-alan-pienet-kasvun-polulle/

Ulkoministeriö (i.a.) Venäjän hyökkäys Ukrainaan. https://um.fi/venajan-hyokkays-ukrainaan

Vaara, E., Väisänen, K., Tunkkari-Eskelinen, M., Järvinen, S. & Pölkki, L. (2020*). Elintarvikealan pk-yritysten toimintaympäristö 2020*. Maa- ja metsätalousministeriö. https://mmm.fi/documents/1410837/1890227/Elintarvikealan_toimintaymparisto_2020.pdf/48cb3e72-dab5-ee25-90e5-93be6ca1b9c5/Elintarvikealan_toimintaymparisto_2020.pdf?t=1610436396019